

Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
National Security and Defense Council of Ukraine
Odessa State University of Internal Affairs
Odessa Military Academy
National Academy of the Security Service of Ukraine
Odessa National Maritime University
National University of Water and Environmental Engineering
Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chisinau)
Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
Gdansk University of Physical Education and Sport
Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation

International scientific conference

**MARITIME SECURITY
OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION:
CHALLENGES AND THREATS**

December 23, 2021

Volume 1

2021

International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats» : conference proceedings, December 23, 2021, Vol. 1. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 428 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Foreign members of the Organizational Committee:

Kanels Juris – PhD in polit., Rector of the Transport and Telecommunication Institute (the Republic of Latvia);

Buzhor Valerii Heorhiiiovych – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology, President of the Independent Criminological Association of the Republic of Moldova (the Republic of Moldova);

Stanislaw Topolewski – Phd hab., retired Colonel, Prof., Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Director of the Institute of Security Studies (the Republic of Poland);

Skalski Dariusz – Dr. hab. Prof., Gdansk University of Physical Education and Sport (the Republic of Poland);

Vareikis Vygtas – Doctor of Humanities, Professor, Leading Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology, Klaipėda University (the Republic of Lithuania);

Petryk Artem – PhD in History, Senior Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology of Klaipėda University (Republic of Lithuania).

Ukrainian members of the Organizational Committee:

Kuznichenko Serhii Oleksandrovych – Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Rector of Odessa State University of Internal Affairs;

Prokofieva-Yanchylenko Dariia Mykhailivna – Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Interdepartmental Research Center for Organized Crime at the National Security and Defense Council of Ukraine;

Kurovska Iлона Anatoliivna – PhD in Law, Senior Research Associate, Director of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine;

Rudenko Serhii Vasylovych – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Odessa National Maritime University;

Kliat Yurii Oleksandrovych – PhD in Engineering, Colonel, Deputy Head of Odessa Military Academy;

Cherniak Andrii Mykolaiovych – Doctor of Law, Professor, Colonel, Rector of the National Academy of the Security Service of Ukraine;

Grygus Ihor Mykhailiovych – Doctor of Medical Sciences, Professor, Director the Educational and Scientific Institute of Health Care of the National University of Water and Environmental Engineering;

Vikhliaiev Mykhailo Yuriiovych – Doctor of Law, Professor, Director of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

WELCOME REMARKS

Сергій ГРИНЕВЕЦЬКИЙ	14
----------------------------------	-----------

THE STATUS OF INTERREGIONAL AND NATIONAL STRATEGIES FOR MARITIME SECURITY

Впровадження національної стратегії морської безпеки
в контексті реалізації цілей сталого розвитку в Україні

Махначова Н. М.....	16
----------------------------	-----------

Стратегія морської безпеки в Україні

Пехник А. В.....	18
-------------------------	-----------

Деякі особливості національних стратегій морської безпеки

Сизоненко А. С.....	21
----------------------------	-----------

Покращення інформаційної логістики та підвищення
загального рівня інформатизації портової діяльності

Степаненко В. О.....	24
-----------------------------	-----------

Станції біологічного очищення стічних вод міста Одеси
як джерела забруднення морського середовища

Тучковенко Ю. С., Сапко О. Ю.....	28
--	-----------

The impact of maritime threats in the Middle East
on Baltic – Black Sea region's security

Cheban O. Ya.....	32
--------------------------	-----------

Деякі аспекти надання адміністративних послуг
у сфері морського транспорту

Шатрава С. О., Джафарова О. В.....	35
---	-----------

MARITIME SECURITY COOPERATION OF THE BALTIC-BLACK SEA STATES

Співпраця держав з метою протидії незаконній міграції на морі

Дубенко О. М.....	39
--------------------------	-----------

Актуальні проблеми делімітації та співробітництва держав
у межах виключної (морської) економічної зони України

Півторак Г. Ф.....	43
---------------------------	-----------

Безпекова політика взаємодії Туреччини в Чорному морі

Радовецька Л. В., Гасанов Муртеза Алі	46
--	-----------

Регіональне та субрегіональне співробітництво як основні напрями морської політики України	
Сасенко М. І., Костюк В. Л.	50
Четверта промислова революція в Балтійсько-Чорноморському регіоні: сценарії розвитку та точки росту	
Волонцевич Д. О., Скворчевський О. Є.	54
The concept of Intermarium in processes of the development of Eastern Europe	
Tishchenko O., Morozov M.	57
MODERN MILITARY THREATS IN THE BALTIC-BLACK SEA REGION AND COUNTERMEASURES	
Сучасні військові загрози на державному кордоні у Балто-Чорноморському регіоні	
Бурбела С. В.	60
Стратегія морської безпеки України в умовах сучасних загроз в Чорноморсько-Азовському регіоні. Шляхи розвитку військово-морських спроможностей	
Нейжпапа О. Л.	63
Проведення заходів цивільного захисту як елемент забезпечення національної безпеки України	
Попович В. В., Яковчук Р. С., Ковальчук В. М.	67
Systematic approaches to combating threats at sea	
Rudenko S., Shumylo O., Kononova O., Baraboly K.	69
INTERNATIONAL AND NATIONAL STATUTORY SUPPORT OF MARITIME SECURITY	
Правове регулювання забезпечення захисту морського середовища в міжнародному та національному законодавстві України	
Балобанов О. О.	73
Міжнародні судові органи у забезпеченні морської безпеки (на прикладі справи № 2019-18 «Україна v. РФ»)	
Бойко Інна Семенівна	77
Правове регулювання боротьби з морським піратством на міжнародному рівні	
Варинський В. О.	80

Правові умови для функціонування органів державної влади Автономної Республіки Крим на перехідний період як «уряд АРК в екзилі» Гданов І. Р.	84
Особливості комплексного адміністративно-правового режиму морських портів України Калаянов Д. П.	87
Нормативно-правове регулювання безпеки мореплавства в Україні Калаянова О. Д.	90
Міжнародно-правові аспекти протидії транснаціональній організованій злочинності на морі Кубасенко А. В., Крижановська О. В.	94
Організаційно-правовий механізм забезпечення морської безпеки в Україні: реалії сьогодення Магновський І. Й.	98
Дефініція позовної давності у морському праві Маковій В. П., Медведенко Н. В.	101
Проблематика порушень норм міжнародного права при затримці українських військово-морських суден «Бердянськ», «Нікополь» та «Яни Капу» в територіальних водах України Менсо І. В., Купратий О. Г.	105
Окремі аспекти підготовки до служби у водній поліції Німеччини Мошак Г. Г.	108
Міжнародно-правове регулювання забезпечення морської безпеки Мудрецька Г. В.	112
Проблеми міжнародної уніфікації правил морських перевезень і розвиток законодавства України у цій сфері Печений О. П.	116
Кримінальна відповідальність за піратство (Ст. 446 КК України) Плужнік О. І.	119
Морська доктрина України як складова національної безпекової політики Подковенко Т. О.	123

Деякі проблеми відшкодування шкоди потерпілому від морського піратства Резніченко С. В., Резніченко Г. С.	126
Стратегія морської безпеки України: крізь призму міжнародних стандартів Рубан К. П.	129
Публічне адміністрування як складова системи безпеки мореплавства Славінська І. В., Ізбаш К. С.	133
Аналіз вітчизняного законодавства у сфері охорони морських кордонів Соловей О. М., Шевченко Н. Л.	137
Страхування судна у торговельному мореплавстві як складник морської безпеки Тарасенко Л. Б., Тарасенко В. Є.	140
Гене́за правового регулювання безпеки мореплавства в Азовському морі Шурда В. І.	143
Про деякі питання нормативно-правового забезпечення морської безпеки Янчук Н. Д.	147
Проблеми дефініції «історичних вод» в міжнародному морському праві та їх вплив на морську безпеку прибережних держав Ярмак В. Х.	151
MARITIME SECURITY AND INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATIONS	
Переваги водного транспорту в Україні: забезпечення безпеки Бакумов О. С.	155
Визначення ступеня ризику як фактор безпеки в мореплаванні Нестеров О. Ю., Загородня Ю. В.	158
Міжнародні морські організації та морський бізнес в країнах, що розвиваються Пренько Я. О.	161

Особливості міжнародної морської організації,
її основні функції і структура

Соркіна Д. К. 163

Визначення значимості факторів, які впливають на розхід повітря
в апаратах на стисненому повітрі під час підводного розмінування

Стрілець В. М., Соловйов І. І., Шевченко Б. С., Глущенко І. О. 165

Морська безпека як фактор національної безпеки України

Царюк Ю. С. 169

THE ROLE OF LAW-ENFORCEMENT AGENCIES IN ENSURING MARITIME SECURITY

Fighting maritime crimes by the water police forces

Vasylenko O. V. 173

Аналітична діяльність під час забезпечення морської безпеки
органами Національної поліції України

Засць О. М., Проданець Н. М. 176

Деякі питання криміналістичної підготовки легких водолазів
з метою участі в слідчих (розшукових) діях: досвід поліції США

Корнієнко М. В., Афонін Д. С. 180

Територіальні підрозділи водної поліції як складова механізму
забезпечення національної безпеки України

Кузніченко С. О. 183

Потенційні можливості безпілотних літальних апаратів (БПЛА)
в забезпеченні безпеки на морі, попередженні, виявленні, фіксації
та розслідуванні кримінальних правопорушень

Лісніченко Д. В. 186

Особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності
Національної поліції України на морському транспорті

Луговий І. О. 189

Місце Національної поліції України серед суб'єктів забезпечення
морської безпеки

Медведенко С. В. 192

До питання про забезпечення безпеки морського порту України

Мирза С. С. 197

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКИХ ВОДОЛАЗІВ З МЕТОЮ УЧАСТІ В СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЯХ: ДОСВІД ПОЛІЦІЇ США

Корнієнко Максим Вікторович

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного права
факультету підготовки фахівців підрозділів превентивної діяльності,
Одеський державний університет внутрішніх справ*

м. Одеса, Україна

Афонін Дмитро Сергійович

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права
факультету підготовки фахівців підрозділів превентивної діяльності,
Одеський державний університет внутрішніх справ*

м. Одеса, Україна

Нерідко при попередженні та розслідуванні кримінальних правопорушень скоєних на морі, виникає гостра необхідність у залученні легких водолазів до проведення слідчих (розшукових) дій. Але специфіка проведення таких дій вимагає від фахівців, які мають легководолазну підготовку, мати певні криміналістичні знання та відповідний досвід роботи. В зв'язку з чим виникає актуальне питання щодо підготовки в правоохоронних органах спеціалістів-криміналістів, які мають відповідну кваліфікацію легких водолазів.

Так, досліджуючи досвід поліції іноземних державах, таких як: Австралія, Англія, Канада, США, Нова Зеландія, Німеччина, Франція та інших, можна побачити, що вже протягом значного часу в них проходять службу штатні поліцейські легкі водолази, які спочатку приймалися на службу для забезпечення діяльності слідчих та оперативних підрозділів з метою попередження та розслідування кримінальних правопорушень.

Такі співробітники поліції проходять спеціальні програми навчання для проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із оглядом місця події під водою.

Наприклад, у деяких поліцейських департаментах Канади, США, Австралії та Англії навіть створено спеціалізовані «школи», де навчають лише поліцейських легких водолазів [1; 2; 3]. Причому у зазначених навчальних центрах проходять підготовку та підвищують свою кваліфікацію співробітники поліції не лише цих країн, а також іноземні поліцейські фахівці. У цих центрах вони отримують офіційні сертифікати легких водолазів (свідчення про навчання) та необхідну теоретичну та практичну бази для забезпечення слідчих (розшукових) дій, які проводять під водою та на водній поверхні.

Вивчаючи іноземний досвід у забезпеченні підготовки фахівців легких водолазів для потреб поліції, можна виділити позитивний та успішний

приклад такої організації у поліцейських департаментів США. Розглянемо ряд таких позитивних моментів у їх діяльності.

У всіх прибережних поліцейських департаментах США створено штатні легководолазні групи, які призначені лише для забезпечення потреб слідчих служб та відомств, які здійснюють попередження та розслідування кримінальних правопорушень. Причому такі підрозділи створені лише з метою забезпечення попередження та розслідування кримінальних правопорушень та не беруть участь в охороні акваторій або боротьбі з тероризмом.

Але деякі поліцейські легководолазні підрозділи беруть участь в охороні водної частини державних кордонів (NMSP), здійснюють контртерористичну діяльність, а деякі беруть участь у аварійно-рятувальних роботах на воді (TPDDT), проте в їхню підготовку включені розділи з проведення та огляду місця події під водою.

Поліцейські легководолазні підрозділи США оснащені всім необхідним обладнанням та криміналістичною технікою для виявлення, фіксації та вилучення слідів злочину під водою, а також для підняття на поверхню затонулих об'єктів та трупів. Наприклад, у підрозділах NMSP і TPDDT навіть є спеціалізовані морські вертольоти.

Фахівці легководолази проводять підводну фото- та відеофіксацію обстановки місця події під водою, забезпечують інструментальне обстеження об'єктів водного транспорту тощо.

Серед різноманітного легководолазного обладнання поліції США є обладнання для доставки водолазів у район проведення слідчих (розшукових) дій, обладнання для пошуку затонулих об'єктів, засоби для підйому затонулих об'єктів, обладнання для надання першої допомоги та лікування, підводні робототехнічні комплекси та обладнання для пошуку та знешкодження вибухонебезпечних об'єктів.

Поліцейські підрозділи легких водолазів США проходять навчання за спеціальними програмами та курсами, де основним напрямом насамперед є забезпечення слідчих (розшукових) дій. Також у рамках додаткової підготовки проводяться щорічні конференції та майстер-класи. Так, у 1988 році з метою підготовки легких водолазів для потреб поліції навіть була створена велика асоціація поліцейського дайвінгу NAPD, яка на сьогоднішній день визначила стандарт підготовки та навчання поліцейських легководолазів [3; 4].

В основу навчання покладено спеціалізована програма розрахована на 80 навчальних годин. До програми включено 25 навчальних тем, але основними можна вважати такі: ознайомлення з правами та обов'язками спеціаліста-криміналіста; тактика проведення огляду під водою; ведення протоколу слідчих (розшукових) дій; інструменти та технічні пристрої огляду; підйом затонулих об'єктів та слідів злочину; огляд трупу; збереження доказів під водою та на поверхні; судова промова спеціаліста.

Свої стандарти підготовки легких водолазів для правоохоронних органів та потреб розслідування злочинів поряд із NAPD має і Міжнародна

асоціація водолазів рятувальників США (ERDI), яка видає поліцейським легководолазам сертифікат з проходження курсу «Огляд місця події під водою» (UWCSI).

До навчального курсу включено 18 розділів і призначені вони не лише для ознайомлення поліцейських легководолазів із тактикою огляду місця події під водою, а й для підвищення кваліфікації судово-медичних експертів.

При навчанні та сертифікації поліцейських легководолазів США використовуються різні підводні криміналістичні полігони для огляду місця події, де створено умови успішного освоєння курсу та набуття практичних навичок роботи з матеріальними слідами злочину.

Слухачі тренуються на затоплених об'єктах (автомобілі, маломірні судна, вертольоти тощо), освоюють навичку складання графічних планів обстановки огляду, проводять фото– та відеофіксацію місця події тощо [5].

Слід звернути увагу на передовий досвід поліцейських легководолазів США щодо освоєння техніки занурень на великі глибини. Так, виходячи з кваліфікації поліцейського легководолаза, він може у стандартних випадках підготовки та сертифікації отримати дозвіл на здійснення легководолазних спусків від 7 до 45 метрів.

Однак серед легководолазів поліції США є спеціалісти із допуском проведення підводних робіт на глибині до 125 метрів. Вказана обставина є дуже важливою умовою кваліфікованого проведення огляду місця аварії повітряних або морських суден, а також для розслідування аварій на нафтовидобувних морських бурових платформах.

Виходячи з вищевикладеного можна прийти до висновку, що досвід поліцейських США, щодо підготовки легких водолазів з метою їх кваліфікованого залучення до слідчих (розшукових) дій є дуже корисний та його впровадження у діяльність Національної поліції України значно підвищить ефективність проведення слідчих (розшукових) дій в підводних умовах, з метою попередження та розслідування злочинів.

Література:

1. Police Diver. *Australian diver accreditation scheme (ADAS)* : веб-сайт. URL: <https://adas.org.au/careers/police-diver/> (дата звернення 13.12.2021)
2. Profile: PC Mark Shearman – Police Diver. *Cheshire Constabulary* : веб-сайт. URL: <http://www.cheshire.police.uk/about-us/departments-and-structure/specialist-units/underwater-search-unit.aspx> (дата звернення 13.12.2021).
3. NAPD. *National academy of police diving* : веб-сайт. URL: <http://napdonline.com/> (дата звернення 13.12.2021).
4. Майкл В. Гаст. Національна Академія поліцейського Дайвінгу. *NAPD* : URL: <http://napdonline.com/course-description-catalog/> (дата звернення 13.12.2021).
5. Naval Sea Systems Command. *United States Navy Diving Manual*. 2008.